Eduskunnan valtiovarainvaliokunta

Viite: Valtiovarainvaliokunta perjantai 05.04.2024 klo 11.30 / O 17/2024 vp / Lausuntopyyntö / Sote-kustannusten ja -rahoituksen kehitys vuosina 2022–2024

Kevan kirjallinen asiantuntijalausunto

Keva on saanut eduskunnan valtiovarainvaliokunnalta lausuntopyynnön sote-kustannusten kehityksestä vuosina 2022–2024. Ilmoitettuina kiinnostuksen kohteina valiokunta mainitsee erityisesti seuraavat kysymykset: Kuinka henkilöstökustannukset ja palkkakustannukset ovat kehittyneet vuosina 2022–2024 hyvinvointialueilla ja toisaalta kunnilla? Mitkä ovat taustalla vaikuttavat tekijät? Miten vuokratyövoimakustannukset ovat kehittyneet?

Hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymät, kunnat ja kuntayhtymät ovat Kevan lakisääteisiä jäsenyhteisöjä. Keva toimeenpanee näiden henkilöstön eläketurvaa. Lisäksi pieni osa kuntien opetushenkilöstöstä vakuutetaan valtion eläkejärjestelmässä, jota Keva myös toimeenpanee.

Kevalla on eläketurvan toimeenpanoa varten edellä mainitun henkilöstön ansiotiedot, mutta ei yksityiskohtaista tietoa työsopimuksista, palkanmaksun perusteista tai henkilöstökustannuksista. Erityisesti osa-aikaisesti tai tilapäisesti tai vain osan kuukaudesta työskennelleiden erottaminen pelkkien ansiotietojen perusteella vaikeuttaa tarkastelua, kuten myös takautuvasti maksettavat palkkaharmonisointierät, joita Kevan saamien tietojen mukaan on maksettu erityisesti vuoden 2024 alkupuolella.

Vuoden 2022 aikana hyvinvointialueiden toiminta ei ollut varsinaisesti alkanut, vaan niissä toimi valmisteluorganisaatiot ja sote-sektorin kokonaisuuteen nähden vain pieni määrä henkilöstöä. Nykyiset hyvinvointiyhtymät toimivat kuntayhtyminä 31.12.2022 asti ja valtaosa nykyisten hyvinvointialueiden henkilöstöstä olivat joko kuntien tai kuntayhtymien palveluksessa.

Vuodesta 2023 alkaen hyvinvointialueiden henkilöstöön rinnastetaan alla olevassa tarkastelussa myös Helsingin kaupungin sote- ja pelastustoimi, joka saa rahoituksensa valtiolta hyvinvointialueiden tapaan. Sen sijaan osakeyhtiöitä tai muita Kevan jäsenyhteisöjä ei ole otettu alla oleviin lukuihin mukaan.

Hyvinvointialueiden ja kuntien palkkasumma yhteenlaskettu palkkasumma oli vuonna 2022 noin 18 949 milj. euroa, josta hyvinvointialueiden valmisteluorganisaation osuus oli vain 33 milj. euroa.

Vuonna 2023 kuntien ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu palkkasumma oli 20 157 milj. euroa, josta hyvinvointialueiden osuus oli 10 833 milj. euroa ja kuntien osuus 9 325 milj. euroa. Alla kuviossa on esitetty kuukausittainen palkkasummajakauman kehitys ajalla 1.1.2022–31.3.2024.

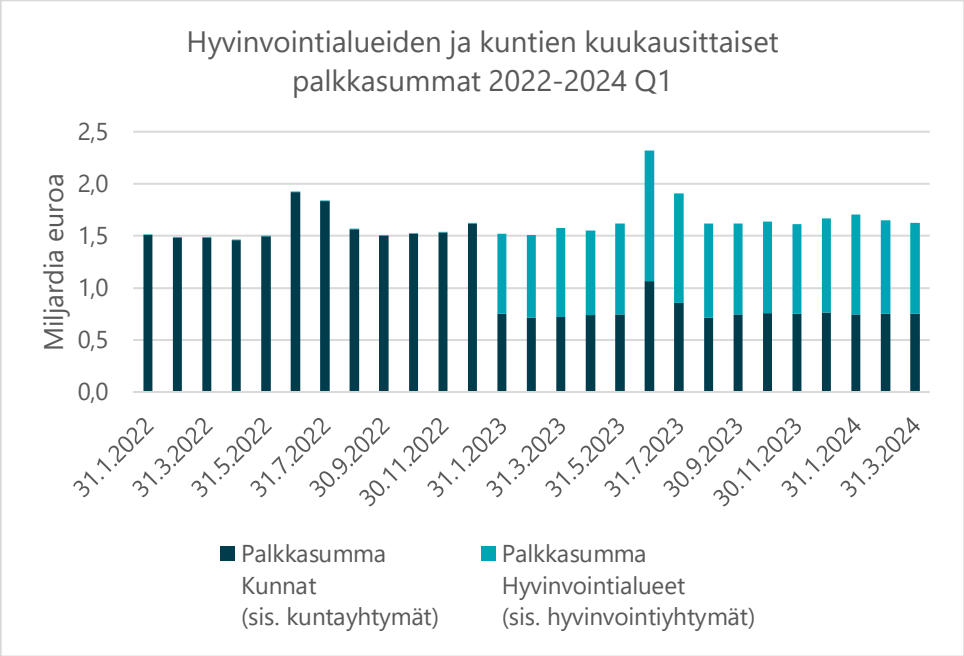

Ansiotason kehityksen tarkastelu ei varsinaisesti ole vuosina 2022 ja 2023 mielekästä johtuen suppeasta valmisteluorganisaatiosta ja tarkastelujoukon jakautumisesta 1.1.2023. Alla olevassa kuviossa on kuitenkin esitetty molempien tarkastelujoukkojen osalta vähintään 1 000 euroa kuukaudessa ansainneiden henkilöiden kuukausittaiset keskiansiot. Vuoden 2023 osalta voidaan todeta, että näin määritellyt keskiansiot olivat hyvinvointialueilla 3 743 euroa ja kunnilla 3 401 euroa.

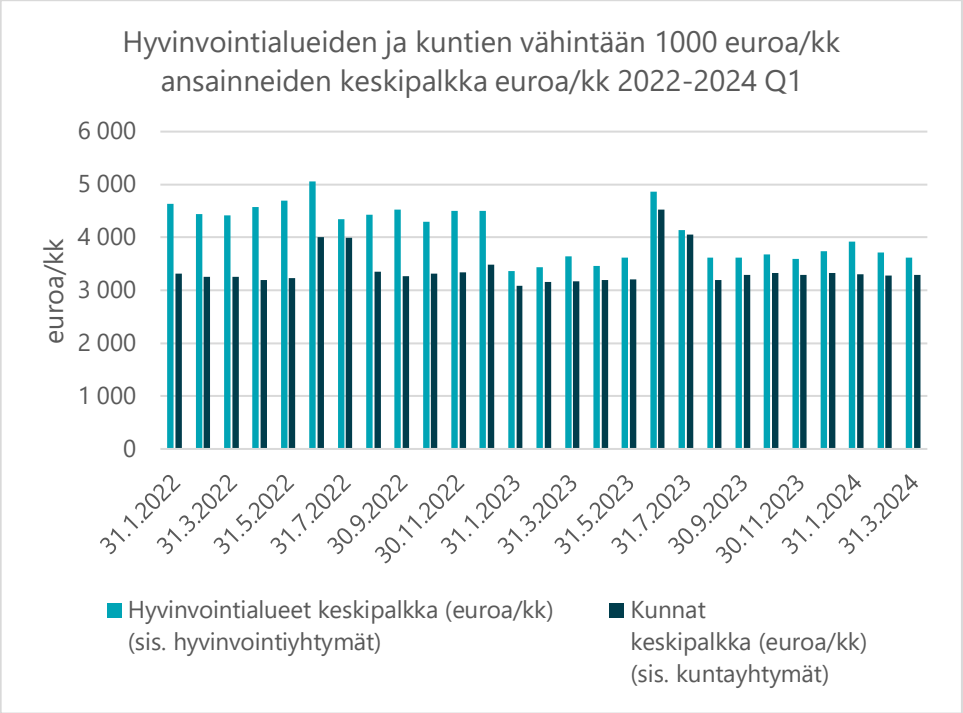

Vuoden 2024 osalta Keva on omassa budjetoinnissaan odottanut ansiotason kehitykseksi kuntasektorilla 3,3 prosenttia ja hyvinvointialueiden sektorilla 4,7 prosenttia. Vakuutettujen määrän Keva on olettanut kasvavan lähes 1,5 prosenttia, mistä kuitenkin osa on valtion eläkejärjestelmästä eläköityvien tilalle Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän piiriin palkattavaa opetushenkilökuntaa.

Taustalla vaikuttavista tekijöistä on Kevan tiedoilla vaikea antaa selvää vastausta. Palkkaharmonisaation ohella palkkakustannusten kehitykseen voi vaikuttaa muutokset hallinto- ja tukitehtävien henkilöstörakenteessa ja niiden suhteessa varsinaiseen sote-henkilöstöön, toimintojen yhtiöittämiset sekä työvoiman saatavuus.

Vuokratyövoimakustannuksista kokonaiskuvan saamiseksi olisi huomioitava yksityisen sektorin eläkejärjestelmässä vakuutettu työvoima. Kevalla ei ole näitä tietoja käytettävissä.